

2. 01.02 - ԲՈՒՍԱԲՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ, ԽԱՂՈՂԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆ, ՊՏՂԱԲՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԲՈՒՅՍԵՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Բուսաբուծություն

Դաշտային մշակաբույսերի խմբավորումը, դրանց մեջ ընդգրկված մշակաբույսերը:

Հացահատիկային մշակաբույսերի ընդհանուր բնութագրումը, դրանց աճման և զարգացման փուլերը: Աշնանացան և գարնանացան ցորենների տարբերությունները կենսաբանական առանձնահատկություններով:

Ցորենի հիմնական տեսակները ըստ գենետիկական խմբերի, Հայաստանում մշակվող աշնանացան և գարնանացան ցորենների բնութագրումը:

Աշնանացան և գարնանացան ցորենների մշակության տեխնոլոգիան և շրջանացված սորտերը:

Աշնանացան և գարնանացան գարու մշակության տեխնոլոգիան, Հայաստանում մշակվող սորտերը:

Եգիպտացորենի կենսաբանական առանձնահատկությունները, մշակությունը, հիմնական ենթատեսակները և սորտերը:

Աշորայի և ցորենաշորայի (տրիտիկալե) կենսաբանական առանձնահատկությունները, մշակության տեխնոլոգիան:

Հատիկաընդեղեն բույսերի մշակության նպատակը, Հայաստանում մշակվող հիմնական հատիկաընդեղեն մշակաբույսերի կենսաբանական առանձնահատկությունները և սոյայի մշակության տեխնոլոգիան:

Յուղատու և եթերայուղատու մշակաբույսերի խմբավորումը, արևածաղկի, յուղատու կտավատի և խորդենու մշակության տեխնոլոգիաները:

Կարտոֆիլի կենսաբանական առանձնահատկությունները, մշակության տեխնոլոգիան: Կարտոֆիլի պալարների այլասերումը, պայքարի միջոցառումները: Կարտոֆիլի վիրուսազերծ տնկանյութի արտադրությունը:

Ծխախոտի մշակության տեխնոլոգիան, տերևաքաղը, տերևների նախնական մշակումը: Ծխախոտի հումքի որակի բնութագրումը, որակի գնահատման մեթոդները:

Առվույտի և կորնգանի կենսաբանական առանձնահատկությունները, մշակության տեխնոլոգիան և բերքահավաքը: Սերմնաբուծության առանձնահատկությունները:

Բակլազգի միամյա խոտաբույսերի (շաբդար, վիկ) կենսաբանական և մշակության առանձնահատկությունները:

Արմատապտղավոր մշակաբույսեր, շաքարի ճակնդեղի կենսաբանական առանձնահատկությունները, արմատապտղի քիմիական բաղադրությունը:

Շաքարի ճակնդեղի արմատապտղի հյութի լավորակության և շաքարի հավանական ելի որոշումը:

Դաշտային մշակաբույսերի խառը և միջանկյալ ցանքերը, դրանց նպատակը և անհրաժեշտությունը (բերել օրինակներ):

Բնական կերհանդակների բուսական ծածկոցի վերականգնումը մակերեսային և արմատական բարելավման միջոցով:

Թելառու մշակաբույսեր: Բամբակենու և վուշի կենսաբանական առանձնահատկությունները, մշակության տեխնոլոգիան:

Բրինձը և հնդկացորենը որպես կարևոր պարենային մշակաբույսեր, նրանց կենսաբանական առանձնահատկությունները, մշակության տեխնոլոգիան:

Կերի արմատապտուղներ, կերի ճակնդեղի կենսաբանական և մշակության առանձնահատկությունները:

Բարձրորակ սերմնանյութի դերը բերքատվության բարձրացման գործում, նրա ցանքային և սորտային որակը բնորոշող ցուցանիշները: Թարմ սերմերի ցածր ծլունակության պատճառները, դրանց հետքաղյա հասու-

նացման անհրաժեշտությունը: Սերմերի երկարակեցությունը, դրա վրա ազդող գործոնները:

Սերմնաբուծության բնորոշումը և խնդիրները: Սորտափոխանակում և սորտաթարմացում, դրանց նշանակությունը: Սելեկցիոն սորտերի բնորոշումը:

Սուպերէլիտայի և էլիտայի բնորոշումները, դրանց արտադրության մեթոդները (սխեմաները):

Գեներատիվ և վեգետատիվ ճանապարհով բազմացող մշակաբույսերի սերմնաբուծության առանձնահատկությունները:

Հետերոզիսի կիրառումը սելեկցիայում: Հետերոզիսի տեսական և գործնական նշանակությունը:

Մուտագենեզի բնորոշումը և կիրառումը սելեկցիայում: Մուտագեն գործոնների օգտագործման առանձնահատկությունները:

Ինքնափոշոտվող և խաչաձև փոշոտվող մշակաբույսերի սերմնաբուծության առանձնահատկությունները:

Միամյա և երկամյա մշակաբույսերի սերմնաբուծության առանձնահատկությունները:

Սերմերի սորտային մաքրության հսկողությունը սերմնադաշտում: Դաշտային ապրոբացիան: Սերմերի հետբերքահավաքային մշակման, մաքրման և պահպանման տեխնոլոգիան:

Սեռական հիբրիդիզացիայի ձևերը: Կարգաբանական տեսակետից մոտիկ և հեռավոր հիբրիդիզացիայի տարբերությունները:

Անալիտիկ և սինթետիկ սելեկցիա, բնորոշումը, մեթոդները և եղանակները: Ծնողական ձևերի ընտրության, հիբրիդների խոտանման, հիբրիդների ընտրության հիմնական սկզբունքները:

Ելանյութ, բնորոշումը, ձևերը, սելեկցիայում դրանց օգտագործման առանձնահատկությունները:

Ներտեսակային և միջտեսակային հիբրիդիզացիա, բնորոշումը, բերել օրինակներ:

Սորտային և սերմնային հսկողության ձևերը, մշակությունը և արդի վիճակը: Սերմերի սորտային որակի և միատարրության վատացման պատճառները և կանխելու միջոցառումները:

Ջեմատներ: Նրանց կառուցվածքային առանձնահատկությունները: Պաշտպանված գրունտի տաքացման եղանակները, ջերմության պահանջի հաշվարկը ջերմատներում:

Բանջարային բույսերի հիդրոպոնիկ մշակությունը և նրա արդյունավետությունը: Լուսաթափանց թաղանթների օգտագործումը բանջարաբուծության մեջ:

Սաձիլների մշակության տեխնոլոգիան արևային և տաքացվող ջերմատներում:

Բանջարային բույսերի հողի և սերմերի նախացանքային մշակությունը: Ցանքի և սաձիլման ժամկետները և ձևերը: Սերմերի ցանքային հատկությունների որոշումը և ցանքի նորմայի կանոնավորումը:

Պոմիդորի կենսաբանական առանձնահատկությունները և մշակությունը բաց և պաշտպանված գրունտում:

Տաքդեղի և բադրիջանի կենսաբանական առանձնահատկությունները և մշակությունը բաց դաշտում և ջերմատներում:

Վարունգի կենսաբանական առանձնահատկությունները և մշակությունը բաց դաշտում և պաշտպանված գրունտում:

Վաղահաս գլուխ կաղամբի և ծաղկակաղամբի կենսաբանական առանձնահատկությունները և մշակությունը:

Միջահաս և ուշահաս գլուխ կաղամբի կենսաբանական առանձնահատկությունները և մշակությունը:

Ձմերուկի և սեխի կենսաբանական առանձնահատկությունները և մշակությունը բաց դաշտում և ջերմատներում:

Կանաչեղենների մշակության առանձնահատկությունները բաց և պաշտպանված գրունտներում:

Բանջարային լրբու և բամիայի կենսաբանական առանձնահատկությունները և մշակությունը:

Շամպինյոն սնկի մշակությունը:

Խաղողագործություն և պտղաբուծություն

Խաղողի վազի ֆիզիոլոգիական և կենսաբանական առանձնահատկությունները: Խաղողի վազի վերգետնյա օրգանների աճի ու զարգացման օրինաչափությունները:

Խաղողի վազի աճման կենսաբանական փուլերը (ցիկլերը), հարաբերական, խորը, հարկադրական հանգիստ, 1-ին, 2-րդ, 3-րդ փուլերի նկարագրումը և այգում կատարվող աշխատանքները:

Խաղողի վազի էկոլոգիան: Բնակլիմայական պայմանների՝ ջերմության, խոնավության, լուսային և հողային գործոնների ազդեցությունը վազերի աճի ու բերքատվության վրա:

Հողամասի ընտրությունը, նախապատրաստումը, տեղաձևումը և խաղողի այգու հիմնումը: Խաղողի այգու հողի մշակությունը, պարարտացումը, ոռոգումը: Շպալերայի հիմնադրման առանձնահատկությունները այգիներում:

Խաղողագգիների ընտանիքի ծագումը, դասակարգումը և համառոտ բնութագրումը: Վազի արտաքին կազմությունը:

Վազի բազմացումը վեգետատիվ եղանակով, կտրոնների մթերումը, պահպանումը, կիչեցումը: Վազի բազմացումը անդալիսներով և պատվաստներով: Յուրարմատ տնկարանի կազմակերպումը և մշակությունը:

Էտի տեսական հիմունքները: Բերքատու օղակների կազմակերպումը:

Բերքատու վազերի էտը: Խաղողի վազի կանաչ հատումները:

Խաղողի սեղանի և տեխնիկական սորտերի բերքահավաքը:

Վազերի արագ ձևավորումը առանց բնի կամ ցածր բնով և սովորական բազմաթև ազատ հովհարանման համակարգերով:

Ցրտահարված և կարկտահարված վազերի էտը և վերականգման միջոցառումները: Չոր և կանաչ կապերը, այգեթաղի և այգեբացի գործընթացները:

Խաղողագործության արտադրության մասնագիտացումը և սորտաշրջանացումը ՀՀ-ում: Երիտասարդ և բերքատու այգիների խնամքը:

Պտղաբուծության մասնագիտացումը, տեղաբաշխումը և զարգացման հեռանկարները ՀՀ-ում: Պտղատեսակների արտադրական բերքատվությունը ՀՀ տարբեր արտադրական գոտիներում:

Պտղաբուծական արտադրության զարգացման և ինտենսիվացման գաղափարները, միջոցառումներն ու ուղիները:

Պտղատու բույսերի պտղաբերման օրինաչափությունները և պտղաբերությունն արագացնող պայմանները: Պտղատու բույսերի էտի և ձևավորման նոր համակարգերի առանձնահատկություններն ինտենսիվ տիպի այգիներում:

Պտղատեսակների սորտաշրջանացման խնդիրները, ներմուծվող նոր սորտերի ուսումնասիրության եղանակները: Հասկացողություն մշակաձևի /սորտ/, նույնակի /կլոն/ և պատվաստակալների մասին, նրանց շրջանացումը կախված հողակլիմայական պայմաններից:

Պատվաստակալների դերը նոր տիպի բարձր արդյունավետ տնկարկների ստեղծման և պտղաբուծության ինտենսիվացման գործում:

Պատվաստակալի և պատվաստացուի փոխներգործությունը, համատեղելիությունը և սերտաճը:

Հեռանկարային մշակաբույսերի և մշակաձևերի բազմացումը և մայրուտների հիմնումը: Պտղատու բույսերի տնկանյութի արտադրության արագացված տեխնոլոգիաները:

Թզուկային տնկանյութի բազմացման և աճեցման նորագույն եղանակները: Կլոնային /նույնակային/ պատվաստակալների արագ բազմացման ձևերը: Պտղատու բույսերի վիրուսազերծ տնկանյութի աճեցման տեխնոլոգիաները:

Թզուկային ինտենսիվ պտղատու այգիների աշխատանքների մեքենայացման և ավտոմատացման հնարավորությունները:

Թզուկային, ինտենսիվ տնկարկների հիմնական տիպերը: Թզուկային ինտենսիվ պտղատու այգիների առավելությունները դասական այգիների համեմատությամբ:

Պտղատու տեսակների, մշակաբույսերի /սորտերի/, պատվաստակալների և սորտապատվաստային զույգերի ընտրությունն ու տեղաբաշխումը այգում:

Մշակաձևերի /սորտերի/ տեղաբաշխումը այգում ըստ փոշոտման փոխադարձ հնարավորությունների և մշակության առանձնահատկությունների:

Պտղատու այգիների ոռոգման ու սնուցման տեխնոլոգիան կաթիլային և ենթահողային եղանակներով:

Բերքահավաքի կանխորոշման սկզբունքները և առանձնահատկություններն ըստ պտղատեսակների: Պտուղների քաղի և սպառողական հասունացման ժամկետների որոշումը ըստ պտղատեսակների և սորտերի:

Բերքի հետբերքահավաքային մշակման և պահպանման աշխատանքները ըստ պտղատեսակների: Պտուղների տեսակավորումն ու չափազատումն ըստ ստանդարտների ու շուկայի պահանջարկի:

Բույսերի պաշտպանություն

Ցորենի, գարու, վարսակի հիվանդությունները, պայքարի միջոցառումների համալիրը դրանց դեմ:

Հատիկաընդեղեն մշակաբույսերի գլխավոր հիվանդությունները, պայքարի միջոցառումների համալիրը դրանց դեմ:

Սոխի գլխավոր հիվանդությունները, պայքարի միջոցառումների համալիրը դրանց դեմ:

Ճակնդեղի գլխավոր հիվանդությունները, պայքարի միջոցառումների համալիրը դրանց դեմ:

Մորմազգի բանջարային մշակաբույսերի և կարտոֆիլի հիվանդությունները և պայքարի միջոցառումների համալիրը դրանց դեմ:

Դդմազգի մշակաբույսերի գլխավոր հիվանդությունները, պայքարի միջոցառումների համալիրը դրանց դեմ:

Կորիզավորների գլխավոր հիվանդությունները, պայքարի միջոցառումների համալիրը դրանց դեմ:

Հնդավորների գլխավոր հիվանդությունները, պայքարի միջոցառումների համալիրը դրանց դեմ:

Խաղողի վազի հիմնական հիվանդությունները, պայքարի միջոցառումների համալիրը դրանց դեմ:

Հատապտղատուների գլխավոր հիվանդությունները, պայքարի միջոցառումների համալիրը դրանց դեմ:

Միջատների զարգացման առանձնահատկությունները:

Հատիկաընդեղեն մշակաբույսերի վնասատուների կենսակերպը, պայքարի միջոցառումները դրանց դեմ:

Ծխախոտի վնասատուները, դրանց կենսակերպը, պայքարի միջոցառումները դրանց դեմ:

Ճակնդեղի գլխավոր վնասատուների կենսակերպը, պայքարի միջոցառումները դրանց դեմ:

Սոխի գլխավոր վնասատուները, դրանց կենսակերպը, պայքարի միջոցառումները դրանց դեմ:

Վարունգի գլխավոր վնասատուները, դրանց կենսակերպը, պայքարի միջոցառումները դրանց դեմ:

Բազմամյա թիթեռնաձաղկավոր խոտաբույսերի վնասատուները, դրանց կենսակերպը, պայքարի միջոցառումները դրանց դեմ:

Բոստանային մշակաբույսերի վնասատուները, դրանց կենսակերպը, պայքարի միջոցառումները դրանց դեմ:

Կաղամբի վնասատուները, դրանց կենսակերպը, պայքարի միջոցառումները դրանց դեմ:

Կարտոֆիլի վնասատուները, դրանց կենսակերպը, պայքարի միջոցառումները դրանց դեմ:

Խնձորենու կանաչ, կարմրագալ և բրդապատ լվիճները, դրանց կենսակերպը, պայքարի միջոցառումները դրանց դեմ:

Պտղատուների վնասակար տզերը, դրանց կենսակերպը, պայքարի միջոցառումները դրանց դեմ:

Խնձորենու արևելյան և սալորենու պտղակերներ, դրանց կենսակերպը, պայքարի միջոցառումները դրանց դեմ:

Մանուշակագույն, թուրանական, հայկական ստորակետանման, կալիֆորնյան վահանակեր, դրանց կենսակերպը, պայքարի միջոցառումները դրանց դեմ:

Պտղատուների ցեցեր (խնձորենու պտղացեց, արոսենու ցեց, շերտավոր պտղացեց, ռեկուրվարիա), դրանց կենսակերպը, պայքարի միջոցառումները դրանց դեմ:

Պտղատուների գեներատիվ օրգանների վնասատուներ՝ կազարկա, խնձորենու ձաղկակեր, բալենու երկարակնճիթ, բալենու ճանճ, դրանց կենսակերպը, պայքարի միջոցառումները դրանց դեմ:

Դեղձենու տերևային և ցողունային լվիճներ, դրանց կենսակերպը, պայքարի միջոցառումները դրանց դեմ:

Տերևաղորներ՝ տանձենու, ամենակեր, բողբոջապտտան, պտղատերևաղոր, դրանց կենսակերպը, պայքարի միջոցառումները դրանց դեմ:

Պտղաստուների կմախքային մասերի վնասատուները՝ կնճռոտ կեղևակեր, խնձորենու ապակեթիթեռ, դրանց կենսակերպը, պայքարի միջոցառումները դրանց դեմ:

Բալենու լորձնոտ, տանձենու, խնձորենու և սալորենու դեղին սղոցողներ, դրանց կենսակերպը, պայքարի միջոցառումները դրանց դեմ:

Ալոճենու, ակացիայի, գոտկավոր կեղծ վահանակրեր, դրանց կենսակերպը, պայքարի միջոցառումները դրանց դեմ:

Խաղողի վազի վնասակար տզերը՝ այգու ոստայնատիզ, թաղիքատիզ, սովորական ոստայնատիզ, դրանց կենսակերպը, պայքարի միջոցառումները դրանց դեմ:

Խաղողի վազի ֆիլոքսերան, դրա կենսակերպը և պայքարի միջոցառումների համալիրը դրա դեմ:

Խաղողի վազի վնասակար որդաններ և վահանակրեր, խաղողի ողկուզակեր, իմերեթյան թզուկ ցիկադ, թրիպս, դրանց կենսակերպը, պայքարի միջոցառումները դրանց դեմ:

Վնասատուների և հիվանդությունների դեմ կիրառվող պայքարի մեթոդների դասակարգումը և դրանց համառոտ բնութագրումը:

Պայքարի ինտեգրացված մեթոդը վնասատուների և հիվանդությունների դեմ, դրա էությունը և զարգացման հեռանկարները:

Բույսերի կարանտինը որպես պայքարի մեթոդ վնասատուների, հիվանդությունների և մոլախոտային բուսականության դեմ: ՀՀ համար կարանտինային համարվող վնասատուներն ու հիվանդությունները և պայքարի միջոցառումները դրանց դեմ:

Օգտակար միջատներ և տզեր (էնտոմոֆագեր, ակարիֆագեր), դրանց դերը վնասատուների քանակական կարգավորման գործում: Գիշատիչներ և մակաբույծներ:

Վնասատուների և հիվանդությունների դեմ պայքարի կենսաբանական և ագրոտեխնիկական մեթոդների էությունը, կիրառման բնագավառը և զարգացման հեռանկարները:

Պայքարի միջոցառումների համալիր խաղողի վազի հիվանդությունների և վնասատուների դեմ:

Պայքարի միջոցառումների համալիր պտղատու այգիների վնասատուների և հիվանդությունների դեմ առանց թունաքիմիկատների:

Սերմերի սիստեմային ախտահանիչներ (դիվիդենտ, ռաքսի), ֆիզիկոքիմիական առանձնահատկությունները, ազդման բնույթն ու օբյեկտները:

Սերմերի ախտահանման եղանակները:

Պղինձ պարունակող ֆունգիցիդներ (բորդոյան հեղուկ, պղնձի օքսիքլորիդ, կուպրօքսատ), ֆիզիկաքիմիական առանձնահատկությունները, ազդման բնույթը և օբյեկտները:

Հոոցիդներ (էթիլֆենգին, կլերատ, շտորմ, գլիֆտոր), ազդեցության մեխանիզմը, ֆիզիկաքիմիական առանձնահատկությունները, ազդման օբյեկտը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Մաթևոսյան Ա.Ա., Գյուլխասյան Մ.Ա. - Բուսաբուծություն, Երևան, 2000թ., 400 էջ
2. Մելիքյան Ա.Շ. - Բանջարաբուծություն, Երևան, 2005թ., 503 էջ
3. Այվազյան Պ.Կ., Այվազյան Գ.Պ. - Խաղողագործություն սելեկցիայի և ամպելոգրաֆիայի հիմունքներով, Երևան, 2003թ. 629 էջ
4. Եդոյան Ռ.Հ. Բույսերի սելեկցիայի և սերմնաբուծության հիմունքներ, Երևան, 2006թ., 350 էջ
5. Սանթրոսյան Գ., Հովհաննիսյան Ա., Գաբրիելյան Գ. Պտղաբուծություն, ուսումնական ձեռնարկ, Երևան ՀԱԱՀ, 2014, 115 էջ

6. Հովհաննիսյան Ա. ՀՀ-ում առավել տարածված և արդյունավետ պտղատեսակների մշակությունը արդի տեխնոլոգիաներով, Երևան ՀԱԱՀ, 2016, 35 էջ
7. Ավագյան Գ.Վ. Գյուղատնտեսական ֆիտոպաթոլոգիայի պրակտիկում, Երևան ՀԳԱ, 2006, 142էջ
8. Ինտեգրացված պայքարի միջոցառումներ ՀՀ-ում առավել տարածված հիվանդությունների և վնասատուների դեմ, Երևան, Հայաստան, 2014, 51 էջ
9. Տեղեկատու ՀՀ-ում գյուղատնտեսական մշակաբույսերի վնասատուների, հիվանդությունների և մոլախոտերի դեմ օգտագործման համար թույլատրված բույսերի պաշտպանության քիմիական և կենսաբանական միջոցների: Երևան, ՀՀ ԳՆ, 2016թ.
10. Биологическая защита растений : учебник.- М. : КолосС, 2004. - 264 с.
11. Ганиев, М. М. Химические средства защиты растений : учебное пособие. - М. : КолосС, 2006. - 248 с.
12. Защита полевых и плодовых культур от вредителей, болезней и сорняков : сборник научных трудов. - К.:, Изд-во УСХА, 1992. - 140 с.
13. Шкаликов В.А. Защита растений от болезней. Учебник для студентов высш.учеб.заведений.- 3-е изд., испр. и доп.- М.: КолосС, 2010. 404 с.
14. Семенова И. Г., Соколова Э. С. Фитопатология: Учебник для студентов вузов. М.: Академия, 2003. 480 с.